

Utlåtande 2006:6 RI (Dnr 035-2616/2005)

Stadens samlade nätförvaltning

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Stockholms Stadshus AB uppmanas ge AB Stokab i uppdrag att övergripande ansvara för stadens och koncernens samlade nätförvaltning.
2. Stadens nämnder ges i uppdrag och Stockholms Stadshus AB uppmanas ge berörda bolagsstyrelser i uppdrag att kommunicera planerade och pågående projekt avseende kommunikationslösningar med AB Stokab.
3. Trafiknämnden ges i uppdrag att upplåta tillgängligt utrymme i kanalisation till AB Stokab.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Stockholms stad äger genom sina förvaltningar och bolag ett flertal nät för elektronisk kommunikation, t.ex. optiska fibernät och nät byggda med koppartråd samt kanalisation. Staden har gjort bedömningen att en utspridd förvaltning av infrastrukturen för elektronisk kommunikation och därför avsedd kanalisation inte är kostnads- och verksamhetsmässigt optimal för staden som helhet. En lösning på samordningsproblemet genom överföring av nätinfrastrukturen till AB Stokab har därför belysts närmare.

Utredningsresultatet visar att det inte fanns några större intäkts- eller kostnadssynergier som kunde realiseras genom att samla infrastrukturen för elektronisk kommunikation hos AB Stokab. Istället ligger vinsten i en sammanhål-

len ledning av en sådan infrastruktur i en bättre strukturerad framtida utbyggnad, då det skulle gå att undvika parallella nät och organisationer.

Ärendets beredning

Koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB har berett ärendet och har för egen del och under förutsättning av kommunfullmäktiges godkännande, föreslagit att ansvaret för ledigt utrymme i tidigare gatu- och fastighetsnämndens koppar- och fibernät överförs till AB Stokab, genom upprättande av upplåtelseavtal.

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, trafiknämnden och marknämnden. Marknämnden har meddelat att nämnden inte avger remissvar med hänsyn till att de frågor rörande ledningsrätt m.m. som marknämnden har ansvar för inte har betydelse för sakfrågan om överföring av ansvaret för ledigt utrymme i näten.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att ha en sammanhållen ledning av utvecklingen av en sammanhängande infrastruktur för elektronisk kommunikation i staden. Stadsledningskontoret föreslår därför att en rådgivande samrådsgrupp inrättas mellan förvaltningar och bolag för denna ledning. I de fall där investeringar i infrastruktur för elektronisk kommunikation bedöms angelägen bör AB Stokab ha ansvaret för anläggningen av infrastrukturen; berörda bolag eller förvaltningar hyr svart fiber eller motsvarande nät hos AB Stokab efter behov.

Trafiknämnden lyfter fram att nämnden utgör stadens väghållare, vilket bl.a. innebär ett ansvar för trafikanläggningar (trafikljus) inklusive kommunikationsnätet dem emellan. Nämnden anser inte att det trafiksystemnät som nämnden genom trafikkontoret äger och förvaltar inte i sitt ägande bör föras över till Stokab.

Mina synpunkter

Syftet med stadens innehav av infrastruktur är ytterst att kunna erbjuda stadens medborgare, brukare och näringsliv en god service och ett brett tjänsteutbud. Därutöver är tillgången till infrastrukturen en kritisk framgångsfaktor för att stimulera tillväxten i Stockholm. I en växande storstad som Stockholm ställs mycket stora krav på effektivitet i förvaltningen av stadens tillgångar däribland infrastrukturen för data- och telekommunikation. Detta skall också ses i perspektivet av att Stockholm skall utvecklas till en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar storstad.

Utvecklingen inom staden går nu i riktning mot en uppbyggnad av ”mobila kommunikationsöar” och fasta kommunikationslösningar som endast används av en verksamhet inom en förvaltning eller ett bolag. Denna utvecklingstens understryker att åtgärder måste vidtas för att hindra uppbyggnaden av parallella infrastrukturer och säkerställa ett samlat och effektivare nyttjande av stadens tillgångar. All tillkommande kapacitet måste samordnas med den redan befintliga strukturen om detta skall kunna åstadkommas.

Stadens nät ägs till största delen av AB Stokab, vilket består av ett i princip heltäckande fiber- och radionät inom staden. Genom nätet tillhandahåller AB Stokab kommunikationsnät för data- och telekommunikation till marknaden, stadens förvaltningar samt bolag. Inom ramen för det fulla och samlade ansvaret som AB Stokab har för stadens kommunikationslösningar fr.o.m. 2006 ingår att samordna all tänkt användning och utbyggnad av IT-infrastruktur, såväl fasta- som trådlösa förbindelser.

Jag kan dock konstatera att det krävs ytterligare åtgärder för att eliminera risken för att stadens kommunikationslösningar byggs på parallella infrastrukturer och därmed fortsatt höga kostnader. Det är mot den bakgrunden som AB Stokab nu föreslås erhålla ett övergripande ansvar för stadens kommunikationsnät. Detta innebär dock inte att ägandeförhållandena förändras.

AB Stokab har goda förutsättningar vad gäller att säkerställa att infrastrukturen utnyttjas mer effektivt. Det samlade ansvaret för stadens och koncernens nätförvaltning avser främst att säkerställa ett effektivare utnyttjande av stadens och koncernens infrastruktur. Detta avser att minska stadens kommunikationskostnader vilket ytterst kommer medborgarna och brukarna tillgodo. Avsikten med att samla ansvaret innebär att alla frågor rörande utveckling av infrastrukturen, exempelvis beslut om investeringar, skall hanteras samlat för att säkerställa ett effektivt samutnyttjande av stadens samlade tillgångar.

Beslutet innebär att AB Stokab har det övergripande ansvaret. Detta förhindrar inte att andra bolag och nämnder kan ansvara för, och investera i, egna verksamhetsspecifika nät. Dock skall samordning ske med AB Stokab *före* beslut om investering eller extern förhyrning sker. Det gäller även de uppdrag och åtgärder som beslutats och finansierats inom ramen för kompetensfonden. Vad gäller utbyggnaden av näten i stadens bostadsbolag har detta redan samordnats mellan bostadsbolagen och AB Stokab bl.a. genom den handlingsplan som kommunfullmäktige fastställt.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Ärendets goda syfte att genom en sammanhållen ledning av en framtida utbyggnad, undvika parallella nät och organisationer, får på inget sätt försvåra en framtida underhåll och uppgradering av trafiksignaler. Det måste dessutom kunna garanteras att det finns tillräcklig kapacitet i trafiksystemnätet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Stockholms Stadshus AB uppmanas ge AB Stokab i uppdrag att övergripande ansvara för stadens och koncernens samlade nätförvaltning.
2. Stadens nämnder ges i uppdrag och Stockholms Stadshus AB uppmanas ge berörda bolagsstyrelser ges i uppdrag att kommunicera planerade och pågående projekt avseende kommunikationslösningar med AB Stokab.
3. Trafiknämnden ges i uppdrag att upplåta tillgängligt utrymme i kanalisation till AB Stokab.

Stockholm den 14 december 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Anette Otteborn

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Ärendet innehåller förslag från Stockholm Stadshus AB att överföra ansvaret för ledigt utrymme i koppar-, fibernät och kanalisation från tidigare gatu- och fastighetsnämnden till Stokab, genom upprättande av upplåtelseavtal.

Bakgrund

Stockholms stad äger genom sina förvaltningar och bolag ett flertal nät för elektronisk kommunikation, företrädesvis optiska fibernät men också kopparnät. Staden äger också kanalisation som används för dessa nät och i vilka man också hyr ut utrymme till andra nätägare. Stokab är det bolag inom staden som har den mest omfattande elektroniska infrastrukturen. Övriga ägare av elektronisk infrastruktur är stadens bostadsbolag, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och tidigare gatu- och fastighetsnämnden. Idag har nät och rättighetsfrågor förts över till trafiknämnden respektive marknämnden.

Stockholms Stadshus AB fick av kommunfullmäktige i december 2004 i uppdrag, att tillsammans med kommunstyrelsen, utreda ansvar för drift och underhåll av nuvarande gatu- och fastighetskontorets trafiksystemnät och andra nät av liknande slag inom staden och dess bolag. Bakgrunden var den organisationsförändring som beslutades om hela gatu- och fastighetskontorets organisation varvid även det nät, främst bestående av koppar- men även fiber, för trafik tjänstens verksamhet.

Vid samma tidpunkt fastställdes att det förelåg ett behov av en fullskalig inventering av den samlade elektroniska nätförvaltningen i staden, vilken är fördelad på flera bolag och förvaltningar, och där utbyggnadsplaner och andra planerade förändringar förelåg. Staden har gjort bedömningen att en utspridd förvaltning av nätinфраstrukturen inte är kostnads- och verksamhetsmässigt optimal för staden som helhet.

Utredningen

Mot denna bakgrund fick Öhrlings PricewaterhouseCoopers Corporate Finance i uppdrag av Stockholms Stadshus AB att genomföra en kartläggning och beskrivning av samtliga nätinфраstrukturer inom staden, föreslå en organisation för den inom staden samlade nätförvaltningen samt utarbeta förslag till ytterligare eventuella åtgärder med anledning av de åtgärder som förväntas föreslås. Förslagen skulle syfta till en rationell, ändamålsenlig och kostandseffektiv förvaltning av stadens nätinфраstruktur.

Resultatet av kartläggningen visar att det finns elektroniska nät av viss betydelse inom 14 av stadens förvaltningar och bolag. Det är dock endast inom Stokab och gatu- och fastighetskontoret som har infrastruktur (kanalisation, fiber- och kopparnät) på stads- och områdesnättnivå av större omfattning.

Svenska Bostäder har genom sitt dotterbolag IT-BO AB genomfört investeringar i fibernät uppgående till 36 mnkr per den 31 december 2003. De tre bostadsbolagen står inför betydande investeringar i områdes- och fastighetsnät (se ärende 15).

SISAB har byggt fiberoptiska nät i stadens samtliga 170 skolor till ett anskaffningsvärde om 412 mnkr. Bokfört värde per 31 december 2004 uppgår till cirka 100 mnkr.

I utredningen föreslås att nätet inom det tidigare gatu- och fastighetsnämnden överförs till Stokab inklusive ägandet. Syftet med detta är att öka nyttjandet av befintlig infrastruktur. I nuläget nyttjas endast några procent av den befintliga kapaciteten, varför överkapaciteten kan nyttjas för andra ändamål, vilket Stokab kan samordna inom sin befintliga nätstruktur.

De främst synergierna bedöms kunna finnas i framtiden i form av bl.a. ett bättre utnyttjande av infrastrukturen på vilken Stokab kan generera externa intäkter samt använda infrastrukturen mer effektivt i samband med sin roll som nätoperatör av St:Erik Kom och på så sätt minska stadens kommunikationskostnader. Vidare bör det finnas fördelar med att en organisation inom staden har ansvar för all framtida utbyggnad för att minimera risken för att det byggs parallella infrastrukturer.

Vad gäller utbyggnaden av näten i bostadsbolagen sker detta samordnat med Stokab, där bostadsbolagen anlägger s.k. fastighetsnät, vilka ansluts till Stokabs nät i respektive område. Detta kommer således att ske i samverkan mellan Stokab och bostadsbolagen varför inga ytterligare åtgärder föreslås.

Vad gäller övrig nätinфраstruktur inom staden föreslås inga förändringar. Se vidare bifogad utredning - *bilaga*.

Ärendets beredning

I december 2004 beslutade kommunfullmäktige att uppdra åt ledningen för Stockholms Stadshus AB att genomföra en utredning om stadens samlade nätförvaltning.

Stockholms Stadshus AB har berett ärendet och hemställde den 13 juni 2005 att kommunfullmäktige skulle besluta att överföra ansvaret för ledigt utrymme i tidigare gatu- och fastighetsnämndens koppar- och fibernät till Stokab, genom upprättande av upplåtelseavtal.

Koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB har den 13 juni 2005 beslutat för egen del att uppdra åt AB Stokab att utreda förutsättningar för äganderättsöverföring av tidigare gatu- och fastighetsnämndens koppar- och fibernät.

Därutöver beslöt koncernstyrelsen att hemställa att kommunfullmäktige beslutar att godkänna utredning om stadens samlade nätförvaltning samt att överföra ansvaret för ledigt utrymme i tidigare gatu- och fastighetsnämndens koppar- och fibernät till AB Stokab, genom upprättande av upplåtelseavtal.

Koncernledningen för Stockholms Stadshus AB har lämnat följande synpunkter den 31 maj 2005.

Koncernledningen anser att staden behöver en samordnad struktur för stadens samlade nätförvaltning. Det är av väsentlig betydelse att ingen parallell infrastruktur byggs upp i staden genom att olika förvaltningar och bolag. Den stora innehavaren av nät är Stokab, vilka tillhandahåller fiberkapacitet och har ett i princip heltäckande nät inom staden. Således bör den befintliga infrastrukturen nyttjas och all tillkommande kapacitet samordnas med den som redan existerar. Detta föreslås i utredningen.

Vidare föreslås att nätet inom det tidigare GFK överförs till Stokab. Koncernledningen anser dock att en överföring av äganderätten till nätet kräver ytterligare utredning kring nätets sträckning och huruvida eventuell lantmäteriförrättning måste ske i samband med överföring. Detta kan uppstå ifall nätet, som i huvudsak sträcker sig över stadens gatemark, går över tomtmark. Koncernledningen menar att det främsta skälet är att samordna och samnyttja infrastrukturen och att detta kan uppnås genom att dispositionen över nätet dvs. förvaltning överförs till Stokab. Detta bör ske i enlighet med utredningens förslag genom upprättande av upplåtelseavtal

Stokab bör dock få i uppdrag att utreda ifall en överföring av ägandet är möjligt utan stora insatser och/eller kostnader.

Vad gäller bostadsbolagen bör den planerade utbyggnaden ske i enlighet med den plan som föreligger i staden, där bostadsbolagen investerar i fastighetsnät, och Stokab bygger ut nät så att fastigheterna kan anslutas.

Koncernledningen delar utredningens bedömning att inga ytterligare åtgärder bör vidtas i stadens samlade nätförvaltning.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret (utvecklingsavdelningen), trafiknämnden och till marknämnden. Marknämnden meddelade den 8 september 2005 att nämnden inte avger remissvar med hänsyn till att de frågor

rörande ledningsrätt m.m. som marknämnden har ansvar för inte har betydelse för sakfrågan om överföring av ansvaret för ledigt utrymme i näten.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är lämpligt att anläggningen av kanalisation och infrastruktur för elektronisk kommunikation görs på ett sätt så att önskvärd kvalitet kan nås till så låga kostnader som möjligt och att infrastrukturen täcker så stor del som möjligt av förväntade behov av infrastruktur för elektronisk kommunikation.

Stadsledningskontorets bedömning är, utifrån stadens samlade nytta, att förvaltningar och bolag i största möjliga mån bör samverka vid förläggning av kanalisation och antenner samt vid etablerade av infrastruktur för elektronisk kommunikation.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers Corporate Finance's utredning säger att vinsten med att samla IT-infrastrukturen för elektronisk kommunikation hos Stokab ligger i en bättre strukturerad framtida utbyggnad, där man kan undvika parallella nät och organisationer, snarare än genom möjligheten att realisera större intäkt- eller kostnadssynergier.

Mot bakgrund av nämnda utredning och av trafiknämndens remissvar, anser stadsledningskontoret det oföfogat att till Stokab överföra vare sig äganderätten till trafikkontorets trafiksystemnät eller ansvaret för ledigt utrymme i trafiksystemnätet.

För att åstadkomma en bättre strukturerad framtida utbyggnad, med en mer enhetlig ledning av utbyggnaden av infrastrukturen bör en ökad grad av samplanering ske. I en sådan samplanering bör Stokab ha ansvar för anläggning av svartfiber eller motsvarande nät där denna kan utgöra en integrerad del av Stokabs nätinфраstruktur men samtidigt utgöra en aktiv del av ett annat bolags eller förvaltnings nät.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen hemställer hos kommunfullmäktige att för ledningen av investeringar i infrastruktur för elektronisk kommunikation i förvaltningar och bolag inrätta en rådgivande samrådsgrupp mellan dessa, att i samband därmed ge Stokab huvudansvaret för anläggning av ny infrastruktur som planeringsorganet finner behov av samt att kommunstyrelsen uppdrar åt stadsdirektören att besluta vilka bolag och förvaltningar som vid varje tillfälle bör ingå i samrådsgruppen.

Trafiknämnden beslöt den 22 september 2005 att som remissvar överlämna och förvaltningens tjänsteutlåtande innebärande att det trafiksystemnät som nämnden genom trafikkontoret äger och förvaltar inte bör föras över till Stokab.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 31 augusti 2005 har i huvudsak följande lydelse.

I Öhrlings PricewaterhouseCoopers Corporate Finance's utredning konstateras att det inte finns några stora intäkts- eller kostnadssynergier som kan realiseras genom den föreslagna förändringen att samla infrastrukturen hos Stokab. Den fördel man kan peka på är i stället möjligheten till en bättre strukturerad framtida utbyggnad, där man kan undvika parallella nät och organisationer. Denna fördel bör, enligt Trafikkontorets mening, vägas mot de nackdelar som en överföring av kontorets trafiksystemnät till Stokab medför. I detta sammanhang är det enligt Trafikkontoret viktigt att väga in nedanstående punkter.

- Framkomligheten i trafiken är ett av de största problemen som staden har att brottas med inom överskådlig framtid. Trafiksystemnätet spelar en vital roll för möjligheten att göra förbättringar i en redan överbelastad trafiksituation.
- Trafiksystemnätet är till för att säkerställa väg- och gatutrafikens funktion och inga andra funktioner bör tillåtas i nätet. Detta för att minimera risken för olaga intrång i datasystemen med avsikt, eller av misstag, att störa för staden vitala trafiktekniska styr- och övervakningssystem. Först då detta är absolut säkerställt kan eventuell överkapacitet användas för andra ändamål.
- Trafiksystemnätet består till övervägande del av ett gammalt koppartrådsnät. I utredningen är överkapaciteten i detta nät starkt överskattad (93 % överkapacitet). Den verkliga idag befintliga överkapaciteten (varierande mellan 50 ner till så lågt som 10 %) behövs för att säkerställa trafiksystemens behov av kommunikation.
- Att åtskilja ansvaret för drift och underhåll av själva kommunikationsnätet från motsvarande ansvar för de delsystem och anläggningar kommunikationsnätet ska serva är inte lämpligt. Det medför längre ställtider för trafiken i samband med att fel ska åtgärdas. Kontoret känner stark oro för de ökade kostnader en ansvars-splittring ofrånkomligen medför.

Idag har den facknämnd och fackförvaltning som utgör stadens väghållare och därmed ansvarar för Stockholmstrafiken rådighet över hela paketet trafikanläggningar inklusive kommunikationsnätet emellan dem. Detta är en situation som är ytterst vital för att vi ska kunna klara de stora utmaningar som trafikproblemen innebär. De fördelar som man menar att en överföring till Stokab skulle medföra, dvs. möjligheten till en bättre strukturerad framtida utbyggnad, där man kan undvika parallella nät och organisationer, kan uppnås utan att en överföring sker. Med fortsatt gott samarbete mellan trafikkontoret och Stokab uppnås dessa fördelar ändå.

Trafiknämndens remissvar har innebörden att det trafiksystemnät som nämnden genom Trafikkontoret äger och förvaltar, inte bör föras över till Stokab.

Bilaga

Utredning om stadens samlade nätförvaltning, Öhrlings PricewaterhouseCoopers Corporate Finance, Stockholm Stadshus AB, 2005-05-23, Stockholm